

برنامه ریزی کاربری زمین در شهر های زلزله خیز با استفاده از مدل AHP در محیط GIS (نمونه موردی شهر تبریز)

دکتر ابوالقاسم تقی زاده فانید^{۱*}، محمد علی سالکی
ملکی^۲، معصومه قاسمی خوئی^۳

۱- استادیار گروه پژوهش های جغرافیایی ، دانشگاه تبریز، fanid@tabrizu.ac.ir

۲- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، مهندسین مشاور راژان آب
زاگرس، salekimaleki@gmail.com

۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه تبریز،
ghasemi.m6@gmail.com

چکیده :

کشور ایران از کشورهای زلزله خیز جهان است . در پهنه بندی نسبی خطر زمین لرزه در ایران شهر تبریز تنها شهر مهم ایران است که در جایگاه پهنه با خطر بسیار بالا قرار دارد . گسل شمال تبریز در مجاورت بلا فصل شهر قرار گرفته است و در مناطقی نیز شهر بر روی این گسل بنا شده است . گسل تبریز منشا زلزله های ویرانگر در طول تاریخ بوده است . و می تواند بار دیگر با فعالیت مجدد خود شهر را به ویرانه ای تبدیل نماید. با وجود این که زلزله به عنوان یکی از مهمترین مخاطرات طبیعی بحساب می آید ولی به خودی خود دارای اثرات نامطلوبی نیست. آنچه از این پدیده یک فاجعه می سازد عدم پیشگیری از تأثیر آن و عدم آمادگی جهت مقابله با عواقب آن است. در این راستا رویکرد شهرسازی و برنامه ریزی کاربری زمین به عنوان یکی از مؤثرترین و مناسب ترین راهبردها جهت کاهش خطر زمین لرزه به حساب می آید. با مشخص کردن نواحی پر خطر و استقرار منطقی کاربری ها میتوان باعث کاهش خسارات ناشی از زلزله شد. هدف مقاله حاضر معرفی سیستم اطلاعات جغرافیایی به عنوان سامانه ای قوی در جهت شناسایی پهنه های خطر زلزله و به دنبال آن مشخص نمودن میزان تناسب اراضی برای کاربری های مختلف شهری است. در این راستا پس از مشخص نمودن معیارهای مؤثر در خطر زلزله از قبیل قبیل قبیل فاصله از خط گسل، تراکم جمعیتی، تراکم ساختمانی، ویژگی های سازه ای، فاصله از مراکز خطرزا، دسترسی به شبکه معابر، دسترسی به فضای باز، دسترسی به مراکز امداد و اندازه ی قطعات لایه های اطلاعاتی مرتبط با این معیار ها تهیه شده و پس از مشخص کردن وزن لایه ها در مدل AHP عمل همپوشانی برای مشخص نمودن پهنه های خطر در محیط نرم افزار ARC GIS 9.3 انجام گرفته است سپس با توجه به این پهنه ها پیشنهاداتی در